

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI
STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI

VATANDAŞIN BÜTÇE REHBERİ

2023

YILI BÜTÇESİ

VATANDAŞIN BÜTÇE REHBERİ

5018 SAYILI KANUNA GÖRE BÜTÇE, BELİRLİ BİR DÖNEMDEKİ GELİR VE GİDER TAHMİNLERİ İLE BUNLARIN UYGULANMASINA İLİŞKİN HUSUSLARI GÖSTEREN VE USULÜNE UYGUN OLARAK YÜRÜRLÜĞE KONULAN BELGEDİR.

- Bütçeler, bazen teknik dokümanlar olabilmektedir. Bütçenin vatandaşlar tarafından daha anlaşılabilir ve değerlendirilebilir hale getirilmesine katkı sağlamak üzere hazırlanan “Vatandaşın Bütçe Rehberi” 2017 yılından beri kamuoyu ile paylaşılmaktadır.
- 2023 yılı bütçesi, doğrudan kalkınma hedefleri ve milletimizin beklentileri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Yatırım, üretim, istihdam ve büyüme odaklı bir yapıda; vatandaşlarımızı küresel belirsizlik ve risklerden koruyacak ve toplumun tüm kesimlerinin ihtiyaçlarını karşılayacak bir çerçevededir.
- 2023 yılı bütçesi, performans esaslı program bütçeye uygun olarak hazırlanan üçüncü bütçedir ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.
- Program bütçeyle birlikte bütçeler faaliyet odaklı olarak hazırlanmıştır. Ayrıca program düzeyindeki anahtar göstergeler ve alt program düzeyindeki performans göstergeleri ile kamu idarelerinin performans bilgilerinin daha etkin bir şekilde kamuoyunun bilgisine sunulması sağlanmıştır.
- Anahtar göstergelere ilişkin verilere 2023 yılı Bütçe Gerekçesi dokümanından, diğer güncel performans verilerine ise ilgili idarelerin 2023 yılı Performans Programları ile 2022 yılı Faaliyet Raporlarından erişilebilmektedir.

BÜTÇE SÜRECİ

BÜTÇE ÇAĞRISI - EKİ BÜTÇE HAZIRLAMA REHBERİ

Bütçe Çağrısı ve eki
Bütçe Hazırlama
Rehberi ile Yatırım
Genelgesi ve Yatırım
Programı Hazırlama
Rehberi
Cumhurbaşkanlığı
tarafından
hazırlanarak Resmi
Gazete’de yayımlanır.

BÜTÇE KANUNU TEKLİFİ

Merkezi Yönetim Bütçe
Kanun Teklifi, mali
yılbaşından en az 75
gün önce
Cumhurbaşkanı
tarafından Türkiye
Büyük Millet Meclisine
sunulur.

RESMİ GAZETE’DE YAYIM

Türkiye Büyük Millet
Meclisi’nde kabul
edilen Merkezi Yönetim
Bütçe Kanunu mali
yılbaşından önce Resmi
Gazete’de yayımlanır.

* Bütçe sürecine ilişkin verilen tarihler (Meclis görüşmeleri hariç) söz konusu adımın gerçekleştirilmesi için son tarihleri göstermektedir.

TEMEL BÜYÜKLÜKLER

BÜTÇE GİDERLERİ

• Personel Giderleri:	952,3 milyar lira
• Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri :	150,4 milyar lira
• Mal ve Hizmet Alım Giderleri:	318,7 milyar lira
• Faiz Giderleri :	565,6 milyar lira
• Cari Transferler :	1.682,0 milyar lira
• Sermaye Giderleri :	315,8 milyar lira
• Sermaye Transferleri:	37,3 milyar lira
• Borç Verme:	359,2 milyar lira
• Yedek Ödenekler:	88,2 milyar lira
TOPLAM	4.469,6 milyar lira

BÜTÇE GELİRLERİ

• Vergi Gelirleri:	3,199,5 milyar lira
- Gelir Vergisi:	495,0 milyar lira
- Kurumlar Vergisi:	619,1 milyar lira
- Dahilde Alınan KDV:	203,6 milyar lira
- Özel Tüketim Vergisi:	510,6 milyar lira
- İthalde Alınan KDV:	931,4 milyar lira
- Gümrük Vergisi:	121,8 milyar lira
- Damga Vergisi:	55,5 milyar lira
- Harçlar:	105,2 milyar lira
- Diğer Vergi Gelirleri:	157,3 milyar lira
• Vergi Dışı Diğer Gelirler:	610,6 milyar lira
TOPLAM	3.810,1 milyar lira

BÜTÇE DENGESİ

Bütçe dengesi, bütçeye konulan harcama yetkisi (ödenek) çerçevesinde kamu idarelerince yapılan bütçe giderleri ile tahsil edilen bütçe gelirleri tutarları arasındaki farkı ifade eder. Bütçe gelirlerinin bütçe giderlerinden fazla olması durumu bütçe fazlasını, tersi durum ise bütçe açığını gösterir.

3. 810,1 milyar lira

Bütçe Gelirleri

4.469,6 milyar lira

Bütçe Giderleri

659,4 milyar lira

Bütçe Açığı
Gayrisafi Yürtiçi Hasılanın
yüzde 3,5'i

2023 yılında eğitim bütçesi,
bir önceki yıla (ek bütçe dahil 389,2 milyar lira)
göre yüzde 66,9 artışla 649,8 milyar liraya çıkarılmıştır.

Aktif olarak eğitime devam eden 127 devlet,
75 vakıf üniversitesi ve 4 vakıf meslek
yüksekokulunda 8,3 milyona varan öğrenci
öğrenim görmektedir. 2023 yılında
“Yükseköğretim Programı” için 154,8 milyar lira
kaynak ayrılmaktadır.

2023 yılı bütçesinden özel okullarda
öğrenim gören öğrencilere eğitim ve
öğretim desteği yapılması amacıyla
1,8 milyar lira kaynak
ayrılmaktadır.

2023 yılı bütçesi kapsamında
2 milyondan fazla öğrencinin
faydalandığı burs ve öğrenim kredisi
için 41 milyar lira kaynak ayrılmaktadır.

433 bin engelli vatandaşımızın
faydalanacağı eğitim programları
için 2023 yılı bütçesinden yaklaşık
12 milyar lira kaynak ayrılmaktadır.

Eğitime ayrılan yatırımlar 2023
yılında bir önceki yıla göre yüzde 93,7
artış göstermiştir. Bunun içerisinde
Milli Eğitim Bakanlığı yatırım ödenekleri
(ek bütçe dahil) yüzde 106 artarak yaklaşık
40 milyar liraya yükselmektedir.

2023 yılı bütçesinden pansiyonlarda barınan
320 bin öğrenciye barınma ve beslenme
desteği olarak 2,9 milyar lira ve ücretsiz
kitap dağıtımı kapsamında 9,5 milyar lira
kaynak ayrılmaktadır.

2023 yılı bütçesi kapsamında
1,2 milyon öğrencinin faydalandığı
taşımalı eğitim ve yemek yardım programı
için 14,1 milyar lira kaynak ayrılmaktadır.

2023 yılında sağlık harcamalarına (Sağlık Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurumları döner sermayeleri ile Sosyal Güvenlik Kurumundan yapılan sağlık harcamaları dahil) yaklaşık 696,8 milyar lira kaynak ayrılmıştır.

AİLE HEKİMLİĞİ

2022 yıl sonu itibarıyla **27.762 aile hekimliği biriminde** aile hekimi ve aile sağlığı çalışanları tarafından **birinci basamak** sağlık hizmeti sunulmaktadır. 2023 yılında aile hekimliği uygulaması için **34,9 milyar lira** kaynak tahsis edilmiştir.

SAĞLIK HİZMETLERİ

2022 yıl sonu itibarıyla Sağlık Bakanlığına bağlı **958 hastane, 134 ağız ve diş sağlığı merkezi, 3.290 112 acil yardım istasyonu, 8.172 aile sağlığı merkezi, 84 halk sağlığı laboratuvarı ve 186 toplum ruh sağlığı merkezi** ile doğrudan sağlık hizmeti verilmektedir.

EVDE SAĞLIK HİZMETLERİ

Tıbbi durumları nedeniyle özel gereksinimleri bulunan eve/ yatağa bağımlı hastaların evde yapılabilecek tıbbi bakım ve rehabilitasyonlarının ev ortamında gerçekleştirilmesine devam edilmektedir. 2022 yılı itibarıyla kayıtlı hasta sayısı **623 bin 794'e** ulaşmıştır.

ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ

Acil sağlık hizmetleri kapsamında 2022 yılında **6,8 milyona yakın vatandaşımıza 5.735 acil yardım ambulansı** ile hizmet sunulmuştur.

KORUYUCU SAĞLIK HİZMETLERİ

Koruyucu sağlık hizmetlerine her geçen yıl daha fazla kaynak ayrılmaktadır. 2023 yılında "Koruyucu Sağlık Programı" için tahsis edilen kaynak bir önceki yıla göre (ek bütçe dahil) **yüzde 55,8 oranında artırılarak 84,3 milyar liraya** çıkarılmıştır.

TARAMA PROGRAMLARI

Sağlık Bakanlığı tarafından hastalıkların erken teşhisi, hastalığın semptom ve bulgularının kontrol altına alınması amacıyla kardiyovasküler risk değerlendirmesi, çok yönlü yaşlı değerlendirmesi, hipertansiyon, diyabet, obezite hastalıklarının taramaları yapılmaktadır.

SAĞLIK YATIRIMLARI

Sağlığa ayrılan yatırımlar 2023 yılında bir önceki yıla göre **yüzde 57,8 artış** göstermiştir. Bunun içerisinde Sağlık Bakanlığı yatırım ödenekleri (ek bütçe dahil) **yüzde 57 artarak yaklaşık 60,4 milyar liraya** yükselmektedir. Sağlık alanında yapılan güçlü yatırımlar sayesinde 2002 yılında **yüzde 6,4** olan nitelikli yatak oranı 2022 yılı sonu itibarıyla **yüzde 78,8'e** yükselmiştir.

SİĞARA BIRAKMA HİZMETLERİ

Kişilerin sigarayı bırakma çabalarının desteklenmesi çerçevesinde sigarayı bırakmak isteyenlerin ayrıntılı tıbbi ve psikiyatrik değerlendirilmelerinin de yapıldığı sigara bırakma poliklinikleri ile vatandaşlarımıza destek verilmektedir. 2022 yılında **50 bin 133 kutu ilaç ve 453 bin 579 kutu nikotin bandı** hekimlerce uygun görülen hastalara ücretsiz olarak sağlanmıştır.

SOSYAL GÜVENLİK KURUMU SAĞLIK HARCAMALARI

Türkiye'nin önemli başarılarından biri olan sağlık sigortası sistemi, nüfusun **yüzde 99'unu** kapsayacak kadar genişletilmiştir. Sağlık harcamaları 2022 yıl sonunda bir önceki yıla göre **yüzde 60** oranında artış göstermiş olup bu harcamaların **yüzde 66'sını** tedavi harcamaları oluşturmuştur.

2023 yılı bütçesinde tarıma ayrılan kaynak, 142,9 milyar liraya ulaşmıştır.

TARIMSAL DESTEK PROGRAMLARI İÇİN **54 MİLYAR LİRA** KAYNAK AYRILMIŞTIR. BU KAPSAMDA;

- MAZOT DESTEĞİNDE, ÜRÜN BAZINDA BİRİM DESTEK TUTARLARINDA YÜZDE 203-395 ARASINDA DEĞİŞEN ORANLARDA ARTIŞ YAPILARAK BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE YÜZDE 285 ARTIŞLA **12 MİLYAR LİRA**,
- GÜBRE DESTEĞİNDE, ÜRÜN BAZINDA BİRİM DESTEK TUTARLARINDA YÜZDE 130-163 ARASINDA DEĞİŞEN ORANLARDA ARTIŞ YAPILARAK BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE YÜZDE 192 ARTIŞLA **4,9 MİLYAR LİRA**,
- SERTİFİKALI TOHUM KULLANIM DESTEĞİNDE BİRİM DESTEK TUTARLARINDA YÜZDE 50-150 ARASINDA ARTIŞ YAPILMIŞ OLUP BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE YÜZDE 146 ARTIŞLA **984 MİLYON LİRA**,
- KIRSAL KALKINMA DESTEKLERİ İÇİN BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE YÜZDE 241 ARTIŞLA **6,3 MİLYAR LİRA**,
- TARIM SİĞORTASI DESTEKLERİ İÇİN BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE YÜZDE 170 ARTIŞLA **5,2 MİLYAR LİRA**,
- HAYVANCILIK DESTEKLERİ İÇİN **12,1 MİLYAR LİRA**,
- FARK ÖDEMESİ NİTELİĞİNDEKİ DESTEKLER İÇİN **6,2 MİLYAR LİRA**,
- TELAFİ EDİCİ ÖDEMELER İÇİN **847 MİLYON LİRA**,
- DİĞER TARIMSAL DESTEKLER İÇİN **5,4 MİLYAR LİRA** KAYNAK AYRILMIŞTIR.

TARIM SEKTÖRÜ YATIRIM ÖDENEKLERİ İÇİN **40,4 MİLYAR LİRA** KAYNAK AYRILMIŞTIR.

TARIMSAL KREDİ SÜBVANSİYONU, MÜDAHALE ALIMLARI, TARIMSAL KİT VE İHRACAT DESTEKLERİ İÇİN **48,5 MİLYAR LİRA** KAYNAK AYRILMIŞTIR.

TARIMSAL HASILAMIZ 2002 YILINDA 36,9 MİLYAR LİRA İKEN 2022 YILINDA **969,5 MİLYAR LİRAYA** ULAŞARAK CUMHURİYET TARİHİNİN REKORUNU KIRMIŞTIR.

BİTKİSEL ÜRETİM 2002 YILINDA **98,2 MİLYON TON** İKEN 2022 YILINDA **128,6 MİLYON TONA**,
• TAHILLAR VE DİĞER BİTKİSEL ÜRÜNLER ÜRETİMİ 2002 YILINDA **58,1 MİLYON TON** İKEN 2022 YILINDA **70,2 MİLYON TONA**,
• SEBZE ÜRETİMİ 2002 YILINDA **25,9 MİLYON TON** İKEN 2022 YILINDA **31,6 MİLYON TONA**,
• MEYVE ÜRETİMİ 2002 YILINDA **14,2 MİLYON TON** İKEN 2022 YILINDA **26,8 MİLYON TONA** ULAŞMIŞTIR.

BÜYÜKBAŞ HAYVAN SAYISI 2002 YILINDA **9,9 MİLYON** İKEN 2022 YILINDA **17 MİLYONA**,
KÜÇÜKBAŞ HAYVAN SAYISI 2002 YILINDA **32 MİLYON** İKEN 2022 YILINDA **56,3 MİLYONA**,
KANATLI HAYVAN SAYISI 2002 YILINDA **251 MİLYON** İKEN 2022 YILINDA **367 MİLYONA** YÜKSELMIŞTİR.
• SÜT ÜRETİMİ 2002 YILINDA **8,4 MİLYON TON** İKEN 2022 YILINDA **23,2 MİLYON TONA**,
• TAVUK YUMURTASI ÜRETİMİ 2002 YILINDA **11,6 MİLYAR ADET** İKEN 2022 YILINDA **19,8 MİLYAR ADETE**,
• BAL ÜRETİMİ 2002 YILINDA **74 BİN TON** İKEN 2022 YILINDA **118,3 BİN TONA** YÜKSELMIŞTİR.

KADININ GÜÇLENMESİ

Kadınların her alanda daha aktif rol almalarını, toplumsal hayatın tüm alanlarında hak, fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanmalarını ve güçlenmelerini sağlamak amacıyla “**Kadının Güçlenmesi**” programı için **2,1 milyar lira** kaynak ayrılmıştır.

2020 yılından itibaren Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN WOMEN) ile birlikte “Türkiye’de Kadın Erkek Eşitliğine Duyarlı Planlama ve Bütçelemenin Uygulanması Projesi” yürütülmektedir. Bu kapsamda hem merkezi yönetim bütçe hazırlama rehberi hem de yerel yönetim bütçe hazırlama rehberinde kadın erkek eşitliğine duyarlı bütçeleme ilkesine yer verilmiştir.

Sunulan kamu hizmetlerinin kadın ve erkekleri nasıl etkilediğinin tespit edilmesi ve kadınların güçlenmesi konusunda sağlanan gelişmelerin ölçülmesi amacıyla Bütçe Hazırlama Rehberi’nde idarelerin bu konuda performans göstergelerine yer vermeleri istenmiştir. Bu çerçevede merkezi yönetim bütçesinde yer verilen kadınların güçlenmesine ilişkin göstergelerin sayısı **39’dan 51’e** çıkarılmıştır.

SOSYAL YARDIMLAR

Ülkemizin ihtiyaca yönelik geliştirilmiş sosyal yardım programları ile hiç kimseyi sahipsiz bırakmayacak bir sosyal destek sistemi bulunmaktadır. Sosyal nitelikli harcamalar için ayrılan kaynak **258,4 milyar liraya** çıkarılmıştır.

KADINLARA YÖNELİK DESTEKLER

• Sosyal yardımlar kapsamındaki düzenli yardım programlarıyla kadınlar desteklenmeye devam edilmektedir. Sosyal yardım hak sahiplerinin yaklaşık **yüzde 58'ini**, düzenli yardım hak sahiplerinin **yüzde 61'ini**, süreli yardım hak sahiplerinin ise **yüzde 56'sını kadınlar** oluşturmaktadır.

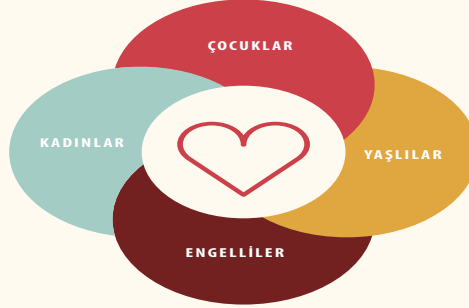
YAŞLILARA YÖNELİK HİZMETLER

• Yaşlılarımızın huzurlu bir ortamda bakılması, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla ayrılan kaynak 2022 yılına göre **yüzde 45** oranında artırılarak **4 milyar liraya** çıkarılmıştır.

• 65 yaşını doldurmuş vatandaşlarımıza bağlanan aylık ödemeleri için yaklaşık **17,8 milyar lira** ödenek öngörülmüştür.

ENERJİ SÜBEVANSİYONLARI

Vatandaşlarımızın daha ucuz elektrik ve doğalgaz kullanabilmeleri için 2023 yılı bütçesinde enerji sübvansiyonları kapsamında toplam **394,2 milyar lira** kaynak ayrılmıştır.

SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİNE YAPILAN KATKILAR VE KAMU PERSONELİ YAPILAN SOSYAL TRANSFERLER

2023 yılında Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılan Devlet katkısı kapsamında **247,5 milyar lira**; istihdamın desteklenmesi amacıyla **68,1 milyar lira**; Sosyal Güvenlik Kurumunun gelir ve gideri arasında oluşan açığı karşılamak amacıyla **59,2 milyar lira** ve Devletin İşsizlik Sigortası Fonuna sağlayacağı katkı kapsamında **21,5 milyar lira** kaynak ayrılmıştır.

Kamu personeline sosyal haklar kapsamında yapılacak ödemeler için 2023 yılı bütçesinden **41,3 milyar lira** harcama yapılması öngörülmektedir.

SOSYAL VE EKONOMİK DESTEK HİZMETİ

• Ekonomik yoksunluk içinde olan çocuk ve gençlerimizin aileleri yanında yetişmelerine imkân sağlayan sosyal ve ekonomik destek ödemeleri için **5,1 milyar lira** kaynak ayrılmıştır.

ÖDEME GÜCÜ OLMAYAN VATANDAŞLARIN SAĞLIK PRİMİ GİDERLERİ

• Ödeme gücü olmayan vatandaşlarımızın sağlık giderlerini karşılamak amacıyla yaklaşık **52,6 milyar lira** kaynak ayrılmıştır.

ENGELLİLERE YÖNELİK HİZMETLER

• Engelli vatandaşlarımızın evde bakımına destek amacıyla **28,2 milyar lira**,

• Evde bakımı sağlanamayan engellilerimizin özel rehabilitasyon merkezlerinde bakımı için **2,6 milyar lira**,

• Engelli vatandaşlarımız ile engelli yakınlarına ödenen aylıklar için yaklaşık **13,6 milyar lira** kaynak ayrılmıştır.

Yukarıda yer alan sosyal nitelikli başlıklar dikkate alındığında sosyal harcamalar **1 trilyon 90,2 milyar liraya** ulaşmaktadır. Bu tutarın bütçe içindeki payı **yüzde 24,4'tür**. Bu oran 2023 yılı bütçesinin sosyal yönünün ne kadar kuvvetli olduğunu göstermektedir.

ÇOCUK

2023 yılında çocuklara yönelik ayrılan kaynağın merkezi yönetim bütçesi içinde payı **yüzde 16** olmuştur.

Eğitim için ayrılan kaynağın **yüzde 68'i**, sağlık için ayrılan kaynağın **yüzde 28'i**, sosyal koruma kapsamında ayrılan kaynağın **yüzde 21'i** çocuklar için ayrılmıştır.

Korunma ihtiyacı olan çocukların korunmalarını gerektiren süre içerisinde aile ortamında yetiştirilmeleri amacıyla yürütülen koruyucu aile hizmetleri kapsamında 2023 yılı Şubat ayı itibarıyla **8.830 çocuğun** koruyucu aile yanında bakımı sağlanmaktadır.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu tarafından sosyal yardım yararlanıcısı olan hanelerde bulunan **3-5 yaş aralığındaki çocukların** eğitime katılımlarının sağlanması ve anaokuluna kayıtlarının desteklenmesi amacıyla anaokulu yardımı yapılmaktadır.

Çocukların bakımı ve eğitimi ile sağlıklı gelişimini temin etmek üzere "**Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması**" programı için **11 milyar lira** kaynak ayrılmıştır.

Çocuk refahının artırılması ve kamu mali kaynaklarının çocuklar için daha iyi, daha adil ve sürdürülebilir bir biçimde tahsis edilmesi ve kullanılması amacıyla bütçenin mümkün olan en iyi şekilde kullanılmasının desteklenerek çocuk haklarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunan Çocuk Odaklı Bütçe çalışmaları UNICEF ile işbirliği çerçevesinde yürütülmektedir.

Karayolu

- 2003 yılında **6.101 km** olan bölünmüş yol ağı 2022 yılsonu itibarıyla **28.986 km'ye**, otoyol uzunluğu ise **3.633 km'ye** çıkarılmıştır.
- 2003-2021 yılları arasında taşıt hareketliliği **yüzde 172** düzeyinde artarken, 100 milyon taşıt-km başına can kaybı **yüzde 80,4** düzeyinde azalmıştır.
- Kaza kara noktaları ile kaza potansiyeli yüksek noktaların iyileştirilmesi çalışmaları sürdürülmektedir.
- “Karayolu Ulaşımı Programı” kapsamında **114,2 milyar lira** ödenek tahsis edilmiştir.

Denizyolu

- Yürütülen çalışmalarla 2022 yılında Türk sahipli deniz ticareti filo sıralamasında **14'üncü** sıraya yerleşilmiş olup önümüzdeki süreçte daha üst sıralara çıkılması hedeflenmektedir.
- Limanlarımızın sayısı ve kapasiteleri artmış, elleçlenen yük miktarı 2003 yılında **190 milyon ton** iken 2022 yılında **542,6 milyon tona**, elleçlenen konteyner miktarı da 2003 yılında **2,5 milyon TEU** iken 2022 yılında **12,4 milyon TEU'ya** ulaşmıştır.
- “Denizyolu Ulaşımı Programı” kapsamında **1 milyar 891 milyon lira** ödenek tahsis edilmiştir.

Havayolu

- Dünya kıtalarının ortasında yer alan Türkiye, coğrafi konumunun getirdiği üstünlük sayesinde hava taşımacılığında stratejik olarak önemli bir konumda yer almakta ve her geçen gün artan hava trafiği ile hava taşımacılığı yarışında önemini ortaya koymaktadır.
- Ülkemizdeki uçuşa açık havalimanı sayısı 2003 yılında **26** iken yapılan yatırımlar neticesinde bu sayı 2022 yılı sonunda **57'ye** ulaşmıştır.
- Ülkemizden **130 farklı ülkeye** ve **342 dış hat noktasına** havayolu ulaşımı sağlanmaktadır.
- “Uzay ve Havacılık Programı” kapsamında **3 milyar 573 milyon lira** ödenek tahsis edilmiştir.

Demiryolu

- Yürütülen çalışmalarla büyük üretim merkezleri ve limanlar, iltisak hatları ile ulusal demiryolu ağına bağlanmaktadır.
- 2003 yılından sonra başlatılan demiryolu seferberliği ile **1.460 kilometresi** Yüksek Hızlı Tren (YHT) olmak üzere, 2022 yılsonu itibarıyla demiryolu hat uzunluğu toplam **13.128 kilometreye** ulaşmıştır.
- Mevcut demiryolu hattının **yüzde 48'i** elektrikli, **yüzde 55'i** sinyalli hat haline getirilmiştir.
- “Demiryolu Ulaşımı Programı” kapsamında **95,3 milyar lira** ödenek tahsis edilmiştir.

ENERJİ ve MADENCİLİK

2002 yılında **680 milyon dolar** olan maden ihracatı 2022 yılında Cumhuriyet tarihinin rekorunu kırarak **6 milyar 469 milyon dolara** ulaşmıştır. 2022 yılındaki maden ihracatı 2021 yılına göre yaklaşık **yüzde 9** artış göstermiştir. 2022 yılındaki maden ihracatı 2002 yılına göre ise yaklaşık **9,5 kat** artmıştır.

Elektrik üretiminde yenilenebilir enerji kaynaklarının payı her geçen gün artırılmaktadır. Ülkemiz yenilenebilir enerji kaynaklı kurulu güçte **dünyada 12'nci, Avrupa'da ise 5'inci** sıraya yükselmiştir. 2002 yılında **yüzde 38,6** olan yenilenebilir enerji kurulu gücümüzün toplam kurulu güç içerisindeki payı 2022 yılında **yüzde 54,3'e** ulaşmıştır.

“Enerji Arz Güvenliği, Verimliliği ve Enerji Piyasası Programı” için 2023 yılında tahsis edilen ödenek bir önceki yıla göre (ek bütçe dahil) **yüzde 154,9** artış göstererek **406 milyar 535 milyon lira** seviyesine, “Tabii Kaynaklar Programı” için tahsis edilen ödenek ise bir önceki yıla göre (ek bütçe dahil) **yüzde 51,8** artışla **2 milyar 696 milyon lira** seviyesine ulaşmıştır.

Karadeniz'de yeni keşiflerle birlikte **710 milyar metreküpe** ulaşan ve dışarıya bağımlılığımızı önemli ölçüde azaltacak doğal gaz rezervinin bu yılın Nisan ayı sonunda kullanıma sunulması öngörülmektedir.

Yürütülen çalışmalar sonucunda 2000'li yılların başında sadece 5 ile sağlanan doğal gaz, 2022 yılı itibarıyla **81 ilin tamamına** ve **743 yerleşim birimine** ulaştırılmış olup ülkemiz nüfusunun yaklaşık **yüzde 82'si** doğal gaza erişebilir hâle gelmiştir. Bu oranın daha da yukarı çekilmesine yönelik çalışmalar sürdürülmektedir.

2002 yılında **31.846 MW** olan Türkiye'nin elektrik enerjisi kurulu gücü 2022 yılı sonu itibarıyla **103.809 MW** olmuştur. Bu kurulu gücün; **31.571 MW'ını** hidrolik enerjiye, **11.437 MW'ını** yerli kömüre, **11.396 MW'ını** rüzgâr enerjisine, **1.691 MW'ını** jeotermal enerjiye, **2.309 MW'ını** biyokütle enerjisine ve atık ısıya, **9.425 MW'ını** ise güneş enerjisine dayalı üretim tesisleri oluşturmaktadır. 2022 yılındaki elektrik enerjisi kurulu gücü 2002 yılına göre yaklaşık **yüzde 226** artış göstermiştir.

ÇEVRE ve ORMAN

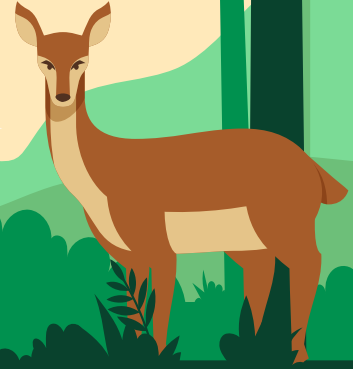
2023 yılı bütçesinde “Ormanların ve Doğanın Korunması ile Sürdürülebilir Yönetimi Programı” için önceki yıla göre (ek bütçe dahil) yüzde 76 oranında artırılarak **10,2 milyar lira** ödenek ayrılmıştır.

2023 yılı bütçesinde “Sürdürülebilir Çevre ve İklim Değişikliği Programı” için önceki yıla göre (ek bütçe dahil) yüzde 112 oranında artırılarak **6,2 milyar lira** ödenek ayrılmıştır.

3.367 hektar alanda kurulmuş olan **136 adet** orman fidanlığında fidan üretimi yapılmaktadır. 2022 yılında **170 milyon adet** fidan üretimi (yeni üretim) ve **90 milyon adet** fidan bakımı gerçekleştirilmiş ve **116,8 ton** tohum üretimi yapılmıştır.

2002 yılında **20 milyon 763 bin 248 hektar** olan orman varlığımız, ormancılık alanında yapılan çalışmalar ile 2022 yılında **23 milyon 245 bin hektara** çıkarılmıştır.

Sıfır atık uygulaması ile toplanan atıklardan; **62,2 milyar TL** ekonomik kazanç sağlanmış, **530 milyon kwh** enerji tasarrufu, **572 milyon m³** su tasarrufu, **69 milyon m³** depolama alanından tasarruf sağlanmış, **3,9 milyon ton** sera gazı salınımı önlenmiş, **347 milyon** ağaç kurtarılmış, **87 milyon varil** petrol, **650 milyon ton** hammaddeden tasarruf edilmiştir.

İSTİHDAM

2023 bütçesinde “İstihdam” Programına 100,4 milyar lira kaynak ayrılmıştır.

İstihdam Programı kapsamında üretim ve istihdamın desteklenmesi amacıyla işletmelerimiz tarafından sosyal güvenlik kurumuna ödenmesi gereken işveren primi için 2022 yılı bütçesinde **35,3 milyar lira** ödenek öngörülmüş olup yılsonu itibarıyla toplam harcama ek bütçe dahil **53,5 milyar liraya** ulaşmıştır. 2023 yılı bütçesinde söz konusu işveren primi için **68,1 milyar lira** kaynak ayrılmıştır.

Özel sektörle güçlü işbirliğimiz ile ülkemizin nitelikli insan gücünü artırmaya yönelik bir düzenleme olarak çıraklıktan ustalığa uzanan süreçte güçlü bir katkı verilmektedir. Mesleki ve teknik eğitim kurumlarında öğrenim görmekte olan öğrencilerin işletmelerde mesleki eğitim ve stajları için işletmelere ödenen Devlet katkısı için 2023 yılında **10,3 milyar lira** kaynak ayrılmıştır.

2002 yılında istihdam edilen kişi sayısı **21,4 milyon** iken bu sayı 2022 yılı sonu itibarıyla **31,5 milyona** yükselmiştir.

Etkili danışmanlık hizmetleri ile gençlerin kariyer planlamalarına destek vermek ve eğitim sonrası işgücü piyasasına girişlerini kolaylaştırmak amacıyla 2022 yılı Temmuz ayında Staj Portalı hayata geçirilmiştir.

Savunma Sanayiinde Hedef "TAM BAĞIMSIZ TÜRKİYE"

Merkezi yönetim bütçesi kapsamında yer alan savunma ve güvenlik birimlerimize tahsis ettiğimiz ödeneklerin yanı sıra Savunma Sanayii Destekleme Fonuna da savunma sanayimizin yerli ve milli imkanlarla mevcut kabiliyetlerini geliştirmek amacıyla kaynak tahsis edilmektedir.

MİLLİ MUHARİP UÇAK

2002 yılında yalnızca **248 milyon dolar** olan savunma ve havacılık ihracatı, 2022 yılında **4,395 milyar dolara** ulaşmıştır. Bu rakamı başlangıç olarak görüyor kısa sürede çok daha yüksek tutarlara ulaşmayı hedefliyoruz. Bugüne kadar verilen destekler ile Ülkemizin savunma sanayi alanında dışa bağımlılığı ciddi ölçüde azalarak **yüzde 80'ler** seviyesinden **yüzde 20'ler** seviyesine gerilemiştir.

ANKA 3

Türk Silahlı kuvvetleri ve güvenlik güçlerinin üstün gayret ve fedakarlıklarıyla ve aziz milletimizin sonsuz desteğiyle terör bitme noktasına gelmiştir.

MİLGEM

HÜRJET

Savunma ve güvenlik birimleri için Savunma Sanayii Destekleme Fonu için ayrılan **80,1 milyar lira** tutarındaki kaynak da dahil edildiğinde, 2023 yılında **468,7 milyar lira** ödenek tahsis edilmiş olup söz konusu tutar merkezi yönetim bütçe büyüklüğünün **yüzde 10,5'ini** oluşturmaktadır.

2023 SAVUNMA SANAYİİ HEDEFLERİ

- **Jet Eğitim ve Hafif Taarruz Uçağı HÜRJET** ilk uçuşunu yapacak.
- Gemiye inip kalkabilecek **TB3 SİHA** ilk uçuşunu yapacak.
- **ÖZGÜR Projemiz** kapsamında **aviyonik modernizasyonu** tamamlanacak ilk **F-16'lar** teslim edilecek.
- **Özgün Helikopterimiz GÖKBEY'in** ilk teslimatlarını Jandarma Genel Komutanlığına gerçekleştirilecek.
- **ANADOLU gemisine** konuşturılacak **Bayraktar TB3 SİHA** ilk uçuşunu yapacak.
- Milli ve yerli üretim LNA modülüne uzayda tarihçe kazandırılıp, gemilerin konum ve rota bilgilerinin elde edilmesini sağlayacak **KILIÇSAT Küp Uydu** uzaya fırlatılacak.
- **İMECE Yer Gözlem Uydusu** uzaya fırlatılacak.

- En büyük askeri gemimiz olacak **Çok Maksatlı Amfibi Hücum Gemimiz ANADOLU** teslim edilecek.
- **İ sınıfı fırkateynlerimizin ilki İSTANBUL gemisi** hizmete girecek.
- **Denizde İkmal Muharebe Destek Gemisi (DİMDEG) DERYA** hizmete girecek.
- **Yeni Tip Denizaltılarımızın ilki olan PİRİ REİS** hizmete alınacak.
- **Zırhlı Amfibi Hücum Aracı ZAHA'nın** ilk teslimatı gerçekleştirilecek.
- **Yerli Motorlu Vuran, 8x8 Tekerlekli Konteyner Taşıyıcı Araçlar ve Amazon zırhlı araçlarının** ilk teslimatları yapılacak.
- Yurt dışı ihracat lisansına tabi bazı alt sistemlerin yerleştirilmesinin ardından ilk **ALTAY tankının** üretimi tamamlanacak.
- **BOZDOĞAN Görüş İçi ve GÖKDOĞAN Görüş Ötesi Füze**lerimizin ilk teslimatları yapılacak.
- **Uzun Menzilli Hava Savunma ve Füze Sistemimiz SİPER** hizmete girecek.
- **GÖKDENİZ Yakın Hava Savunma Sistemini** gemilerimize entegre edilmeye başlanacak.
- **KARAOĞUZ füze**leri ilk kez envantere girecek.
- **ŞİMŞEK Hedef Uçağı** seyir füzesine dönüşmüş haliyle ilk kez teslim edilecek.
- **Denizaltı Torpidomuz AKYA'nın** seri üretimine başlanacak.
- **AESA Burun Radarı** ilk kez **AKINCI TİHA'da** kullanılmaya başlanacak. İlk kez **F-16'larımız** entegrasyonu başlayacak.
- **Erken İhbar Radar Sistemi ERALP'in** ilk teslimatları yapılacak.
- **Kent Güvenlik Yönetim Sistemi ve Plaka Tanıma Sistemi Projesi** kapsamında bütün kurulumlar tamamlanacak.

GENÇLİK, SPOR ve KÜLTÜR

GENÇLİK

- Devletçe işletilen **81 il ve KKTC'de 800 öğrenci yurdu, 850.000 yatak kapasitesiyle** hizmet vermektedir. Yapımı devam eden, ihale ve proje aşamasında toplam **143 binin üzerinde** yatak kapasiteli yurtlar yakın zamanda yükseköğrenim öğrencilerinin hizmetine sunulacaktır.
- Yükseköğretim öğrencilerine verilen burs ve öğrenim kredisi tutarı 2023 yılında **1.250 lira** olmuştur. Ayrıca yüksek lisans öğrencilerine aylık burs/kredi miktarının iki katı, doktora öğrencilerine ise üç katı burs/kredi ödenmektedir.

SPOR

- Her yaz ve kış olimpiyat oyunlarına hazırlanmak amacıyla olimpiyk ve paralimpik spor dallarında tespit edilen sporculara **asgari ücretin yüzde 10'u ile yüzde 200'üne kadar aylık harçlık** verilebilmektedir. Üniversiteye girmeye hak kazanan milli sporculara **aylık 3.750 liraya kadar burs** verilmektedir.
- Spor tesislerindeki artışla beraber profesyonel sporcu sayısı da artmaktadır. Sportif Yetenek Taraması ile her yıl **1,3 milyondan fazla** öğrencinin bilimsel test ve ölçümleri gerçekleştirilmektedir. Ayrıca Sporcu Eğitim Merkezlerinde; farklı spor dallarında gündüzlü statüde **1.996**, yatılı statüde **405** olmak üzere toplam **2.401 sporcu** eğitim görmektedir. Bu öğrencilerin **1.494'ünü** erkek, **907'sini** ise kadın sporcular oluşturmaktadır.

KÜLTÜR

- **UNESCO Dünya Mirası** Listesindeki eserlerimizin 2022 yılı sonu itibarıyla **21'e** yükselmiştir. Ayrıca **UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili** Listesine kayıtlı kültürel değerlerimizle ülkemiz dünyada **ilk 3 ülke arasında** yer almaktadır.
- Hayata geçirildiği dönemden bugüne kadar yaklaşık **16 milyon müzektar**, müze ve ören yeri ziyaretçisi ile buluşmuştur. Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti vatandaşlarının yararlanabildiği müzektar kullanılarak Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı **300'den fazla** müze ve ören yeri, Mili Saraylar İdaresi Başkanlığına bağlı **12 müze ve saray** ile Çanakkale ve Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığına bağlı **5 müze ve ziyaret alanı** bir yıl boyunca ücretsiz olarak ziyaret edilebilmektedir.

REEL SEKTÖR ve AR-GE

Ar-ge ve Yenilik

Türkiye'yi sanayi ve teknoloji alanlarında geliştirecek, yerli ve milli üretimi güçlendirip ülkenin uluslararası alanda rekabet gücünü büyütecek ar-ge ve tasarım merkezlerinin sayısı giderek artıyor. Ülkemizde ar-ge ve yenilik ekosistemini 98 teknopark, 1.261 AR-GE ve 320 tasarım merkeziyle yürütüyoruz.

2022 yılında 53 yeni ar-ge merkezi belgesi verildi. 2023 yılında da bu kapasitenin daha da artırılması için çalışmalar sürdürülmektedir.

Deneyap Teknoloji Atölyeleri

Gençleri erken yaşta çığır açıcı teknolojilerle buluşturan Deneyap teknoloji atölyeleri 81 ilimizin tamamında faaliyet göstermektedir.

Ticaret

2002 yılında 36 milyar dolar seviyesinde olan ihracatımız 2022 yılında 254,2 milyar dolara ulaşmış olup bu tutar, Cumhuriyet tarihimizin rekorudur. İhracat yapan firma sayımız 2002 yılında 33 bin 523 iken 2022 yılında 111 bini geçmiş durumdadır. Türk Lirasıyla gerçekleşen dış ticaret hacmimiz de yaklaşık 350 milyar liraya ulaştı.

Küresel İnovasyon Endeksi

Ülkemiz Küresel İnovasyon Endeksinde 2020 yılında 51. sıradayken 2021 yılında on sıra yükselerek 41. sıraya yerleşmiştir. 2022 yılında ise 4 basamak yükselerek 37. sıraya çıkmıştır. Önümüzdeki yıllarda bu yükselişin sürmesi beklenmektedir.

Eximbank Destekleri

TÜRK EXIMBANK aracılığıyla ihracatçılarımıza 2022 yılında 19,6 milyar dolar kredi desteği, 25,4 milyar dolar sigorta desteği olmak üzere toplamda 45 milyar dolar destek sağlanmıştır.

KOBİ Destekleri

2022 yılında KOSGEB aracılığıyla 54 bin işletmeye 1,6 milyar lira destek verilmiştir. Ayrıca 154 binin üzerinde vatandaşımıza çevrimiçi girişimcilik eğitimleri verilerek 23 bini aşkın yeni işletmenin kurulmasına katkı sağlanmıştır.

Proje Bazlı Teşvikler

Elektrikli araç ve sistemlerinden hava araçları ve silah sistemlerine, güneş paneli üretiminden stratejik petrokimya ürünlerinin üretimine kadar ileri teknoloji gerektiren ve katma değeri yüksek alanlarda ülkemizin geleceğine yön verecek 63 büyük ölçekli yatırım desteklenmektedir.

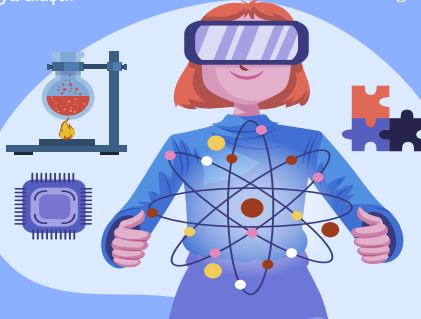
Sanayi Üretimi

Ülkemizin 2002 yılı sanayi üretimi 48 milyar dolar iken 2022 yılında bu tutar yaklaşık 5 kat artarak 245 milyar dolara ulaşmıştır.

Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi

Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi kapsamında 50 milyar dolarlık cari açığın kaynağı olan 919 kritik ürün ve teknolojinin ülkemizde üretilmesine yönelik çalışmalar yürütülmektedir.

SU YÖNETİMİ

Su Kaynaklarımızı koruyalım, dünyamıza sahip çıkalım!

SULAMA

Ülkemizin ekonomik olarak sulanabilir tarım arazisi miktarı 8,5 milyon hektar olarak belirlenmiştir. Bu alanın 6,96 milyon hektarlık kısmı suya kavuşturulmuştur. Tarımsal sulama kapasite başı başlangıç yatırımı ödeneği 2021 yılında 8,7 milyar lira düzeyindeyken, 2022 yılında bu tutar 11,25 milyar liraya, 2023 yılında da bir önceki yıla göre yüzde 96 artışla 22 milyar liraya çıkarılmıştır. 2022 yılı sonu itibarıyla 6,8 milyon hektar arazi toplulaştırılması tescilli yapılmıştır.

DSİ TARAFINDAN YAPILAN İÇME SUYU YATIRIMLARI

2022 yılı sonu itibarıyla 386 adet içme suyu tesisi tamamlanarak, 49,5 milyon kişiye yılda 5 milyar metreküp ilave içme suyu sağlanmıştır.

ATIK SU ARITMA

Merkezi Yönetim Bütçesinden atıksu arıtma tesisi yönetimlerini teşvik etmek amacıyla 2011-2022 yılları arasında atıksu arıtma tesislerinin enerji giderlerinin yüzde 50'sine tekabül eden 1 Milyar liralık kaynak kullanılmıştır. 2002 yılında belediye nüfusunun yüzde 35'ine atıksu arıtma hizmeti verilirken, 2022 yılı itibarıyla bu oran yüzde 89,2'ye ulaşmıştır.

SUKAP PROJESİ KAPSAMINDAKİ İÇME SUYU YATIRIMLARI

SUKAP projesi kapsamında 2022 yılı bütçesinde yaklaşık 1,5 milyar lira ödenek ayrılmıştır. SUKAP Projesi kapsamında, Merkezi Yönetim Bütçesi ve İller Bankası kaynakları dikkate alınarak; 2022 yılsonu itibarıyla proje kapsamında yürütülen 1.490 adet iş için 7,3 milyar lira hibe; 9,7 milyar lira kredi olmak üzere toplam 16,8 milyar lira kaynak ayrılmıştır.

HİDROELEKTRİK ENERJİ

2022 yılı sonu itibarıyla Kamu-Özel sektör işbirliği ile yıllık ortalama enerji üretim potansiyeli 112 milyar kWh olan 740 adet tesis tamamlanarak işletmeye alınmıştır.

2022 yılı sonu itibarıyla taşkın afetlerinin ekonomik ve sosyal hayata dönük olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla tamamlanan taşkın kontrol tesisi sayısı 10.413'e ulaşmıştır.

KÖYDES PROJESİ KAPSAMINDAKİ İÇME SUYU YATIRIMLARI

2023 yılında KÖYDES projesi için 3,8 milyar lira ödenek ayrılmıştır. Proje kapsamında bugüne kadar; içme suyu bulunmayan 5.571 adet köy ve bağışına şebekeli içme suyu tesisi yapılmış, içme suyu yetersiz 69.550 köy ve bağışının içme suyu tesisleri yenilenmiştir.

Yatay

2- Merkezi yönetim bütçesi kapsamında yer alan kamu idarelerinin bütçe süreçlerinin elektronik ortamda gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla geliştirilen ve kullanılan bilgi sistemidir.

3- “..... .. Komisyonu” boşluğa gelecek kelime grubu. TBMM bünyesinde görev yapan ihtisas komisyonlarından biridir. Özellikle bütçe ve mali boyutu olan kanun teklifleri konusunda etkin şekilde görev yapar.

4- “Strateji ve Bütçe Başkanlığı”nın kısaltmasıdır.

6- “..... Transferler” Boşluğa gelecek kelime. Sermaye birikimi hedeflemeyen ve cari nitelikli mal ve hizmet alımlarının finansmanı amacıyla yapılan karşılıksız ödemelerdir.

8- “..... Raporu” Boşluğa gelecek kelime. Üst yöneticiler ve bütçeyle ödenek tahsis edilen harcama yetkililerince, hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, her yıl hazırlanan ve kamuoyuna açıklanan rapordur.

9- Tahsis edildikleri amaçlar doğrultusunda yılı

içinde yaptırılan iş, satın alınan mal ve hizmetler ile diğer giderlerin karşılanmasında kullanılır. Verilen harcama yetkisini gösterir.

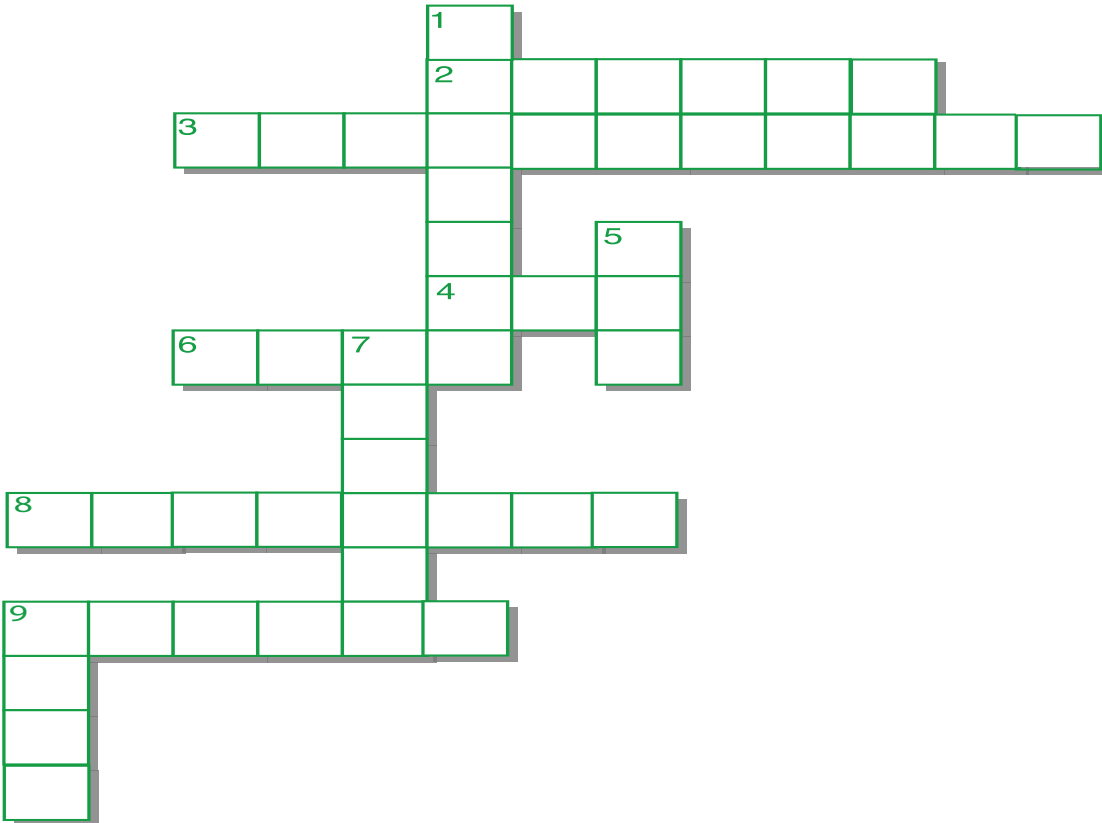
Dikey

1- “Bütçe” Boşluğa gelecek kelime. Bütçeye konulan harcama yetkisi (ödenek) çerçevesinde kamu idarelerince nakden veya mahsuben ödenen bütçe giderleri ile tahsil edilen bütçe gelirleri tutarları arasındaki farkı ifade eder.

5- “Analitik Bütçe Sınıflandırması”nın kısaltmasıdır.

7- Bütçe işlemlerinden biridir. Bütçenin gider ve gelir bölümlerinde yıl içinde zaman bakımından yapılacak her türlü değişiklik işlemi ifade eder.

9- “..... Bütçe” Boşluğa gelecek kelime. Bir bakanlığa bağlı veya ilgili olarak belirli bir kamu hizmetini yürütmek üzere kurulan, gelir tahsis edilen, bu gelirlerden harcama yapma yetkisi verilen, kuruluş ve çalışma esasları kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenen ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (II) sayılı cetvelde yer alan her bir kamu idaresinin bütçesidir.

Bütçe

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda yer alan tanıma göre belirli bir dönemdeki gelir ve gider tahminleri ile bunların uygulanmasına ilişkin hususları gösteren ve usulüne uygun olarak yürürlüğe konulan belgedir.

Bütçe Dengesi

Bütçeye konulan harcama yetkisi (ödenek) çerçevesinde kamu idarelerince nakden veya mahsuben ödenen bütçe giderleri ile tahsil edilen bütçe gelirleri tutarları arasındaki farkı ifade eder. Bütçe gelirlerinin bütçe giderlerinden fazla olması durumu bütçe fazlasını, tersi durum ise bütçe açığını gösterir.

Bütçe Hazırlama Rehberi

Kamu idarelerinin bütçe tekliflerini ve yatırım programını hazırlama sürecini yönlendirmek amacıyla hazırlanan ve bütçeye ilişkin genel bilgiler ile idarelerin bütçe tekliflerini ve performans programlarını hazırlarken uyacakları ilke ve esaslar, kullanılacak formlar ve kod listelerini içeren rehberdir.

Bütçe Kanunu Teklifi

Anayasa gereği Cumhurbaşkanı tarafından mali yılbaşından en az 75 gün önce Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulması gereken ve Mecliste belirlenmiş görüşme süreçlerine tabi olan ilgili yıl bütçesine ilişkin Kanun teklifidir.

Bölünmüş Yol

Geliş ve gidiş trafiği, ayırıcı bir engel ile birbirinden ayrılmış olan ve birden fazla gidiş ve geliş şeridi bulunan karayoludur.

Elleçleme

Lojistik sektörüne özgü bir kavramdır. Malzeme elleçleme genellikle malzemelerin insan gücüyle ve mekanik araç yardımı ile taşınmasını, yüklenmesini, kaldırılmasını ve boşaltılmasını ifade eder.

Faaliyet Raporu

Kamu idarelerinin üst yöneticileri ve bütçeyle ödenek tahsis edilen harcama yetkililerince, hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, her yıl hazırlanan ve kamuoyuna açıklanan rapordur.

İltisak Hatları

Ticari demiryolu hatlarını, özel tesislere bağlayan hatlardır.

Kaza Kara Noktaları

Belirli bir nedenden dolayı, belirli bir kaza türünün yoğunlaştığı ve belirli bir kritik değeri aştığı kesim veya noktalardır. Kaza kara

noktalarının ortadan kaldırılarak bu yol kesimlerinde ölüm ve yaralanmaların önlenmesi trafik güvenliğinin sağlanması açısından son derece önemlidir.

Koruyucu Sağlık Hizmetleri

Gelecekteki muhtemel hastalık ve sakatlığın riskini, ciddiyetini ve süresini en aza indirecek veya engelleyecek, hastanın farkında olmadığı hastalık belirtileri ortaya çıkmadan önce teşhis edip tedavinin hastalığın erken döneminde yapılmasını sağlayan hastalık öncesi sağlık hizmetlerini kapsamaktadır.

Orta Vadeli Program

Kalkınma planları, stratejik planlar, genel ekonomik koşulların gerekleri doğrultusunda makro politikaları, ilkeleri, hedef ve gösterge niteliğindeki temel ekonomik büyüklükleri, gelecek üç yıla ilişkin toplam gelir ve gider tahminlerini, bütçe dengesi ve borçlanma durumu ile kamu idarelerinin ödenek tekliftavanlarını belirleyen OVP üç yıllık perspektifle hazırlanmaktadır.

Performans Bilgisi

Kamu hizmetlerinin çıktı ve sonuçlarına yönelik sistematik olarak toplanan ve kullanılan mali olmayan veri ve bilgilerdir.

Staj Portalı

Lise, üniversite, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin özel sektör işyerlerinde durumlarına uygun açık staj pozisyonlarını görmeleri ve işverenlerin de talep ettikleri staj pozisyonlarında aradıkları nitelikteki stajyer adaylarının firmalarında staj yapma imkanı sağladığı bir platformdur.

Plan ve Bütçe Komisyonu

TBMM bünyesinde görev yapan ihtisas komisyonlarından biridir. Bütçe sürecindeki rolü nedeniyle Anayasada düzenlenmiştir.

Program Bütçe

Harcamaların program sınıflandırmasına göre tasnif edildiği, harcama önceliği geliştirme konusunda karar alıcılara kamu hizmet sunumu performansına ilişkin bilgilerin sağlandığı ve bu bilgilerin kaynak tahsisi sürecinde sistematik olarak kullanıldığı bir bütçeleme sistemidir.

Bulmaca Cevapları:
Yatay 2 - e-bütçe, 3 - Plan ve Bütçe, 4 - SBB,
6 - Cari, 8 - Faaliyet, 9 - Ödenek
Dikey 1 - Dengesi, 5 - ABS, 7 - Revize, 9 - Özel

Bu Rehber hakkındaki görüş, önerileriniz ile ilave bilgi talepleri için **vatandasbutce@sbb.gov.tr** e-posta adresi kullanılabilecektir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI
STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI

BÜTÇE GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Mart 2023

Necatibey Cad. No: 110/A 06570 Yücetepe - ANKARA
Tel: +90 (312) 294 50 00 • Faks: +90 (312) 294 52 98